

Handelsdistrikter som muligt grundlag for radioområder

Kommunerne har hidtil været anvendt som geografisk grundlag for lokal radio ordningen, fordi lokalradioerne har været tiltænkt en lokal politisk funktion, svarende til den kommunale inddeling, og fordi myndighederne (de lokale nævn) har været kommunalt funderede. Efter at radioerne i stigende grad har udviklet sig på kommercielt grundlag, kan det overvejes, om andre inddelinger end kommunerne er mere relevante, når man vil afgrænse kommercielt bæredygtige radioområder.

Her kan findes inspiration i den måde, de trykte medier traditionelt har inddelt Danmark. Tidligere kaldtes inddelingen handelsdistrikter og betegnede et område, hvor handelen samles i en større eller mindre by, og som derfor er relevant for annoncørerne. Historisk har de 87 distrikter ret præcist angivet grænserne mellem dagbladenes reelle dækningsområder. I dag kaldes distrikterne blot "delområder" indenfor de 11 bladkredse, og der er udenfor Storkøbenhavn kun en snes lokale dagblade tilbage. Pointen er imidlertid, at deres geografiske konkurrencemønster fortsat følger de gamle handelsgrænser, dog selvfølgelig sådan, at de tilbageværende, større dagblade nu dækker flere distrikter. Kun i ganske få distrikter er to dagblade lige store. Data herom offentliggøres årligt af Dansk Oplagskontrol i publikationen "Oplagstal og Markedstal". De følgende oplysninger baseres på 2002-udgaven.

[Landkort med delområderne, se næste side]

Distrikterne udenfor Storkøbenhavn varierer meget i størrelse efter antal husstande, fra Århus (176.674 husstande), der er betydeligt større end Århus kommune, til Marstal (1.893 husstande), som knapt dækker halvdelen af Ærø. – Da der i gns. er ca. 2 personer pr. husstand, kan de følgende tal for husstande for grove formåls skyld ganges med 2, hvis man ønsker befolkningstal i området.

Dagbladenes markedsforhold som udgangspunkt

Table 1 shows within the newspaper circulation districts after their size (number of households) with indication of the (the) dominant newspaper and whether it is the home for a commercial radio.

Distrikter uden egen kommerciel radio dækkes ofte af stationer fra andre distrikter. Når dagbladets forkortede navn står med fed skrift, er det udgivelsesbyens område. Mens vi som sagt har en detaljeret statistik over dagbladenes geografiske dækning i distrikterne, findes den ikke tilsvarende for radioerne.

Table 1: Alle bladdistrikter, med husstandstal, dominerende dagblad og evt. egen kommerciel radiostation (kilder: O&M 2002, Radio- og tv-håndbogen nr 29, sept 2003)

Bladkreds nr	navn	Distrikt navn	Husstande	Dominerende Lokal dagbl	Egen kom radio?
1	Storkøbenhavn	Storkøbenhavn	684.499	Irrelevant	Ja, flere
2	Sjælland nord	Hillerød	68.293	DFAA	R. Mega
2	Sjælland nord	Roskilde	48.378	DFAA	Sky og SBS
2	Sjælland nord	Frederikssund	27.693	DFAA	Yes2day
2	Sjælland nord	Frederiksværk	13.037	DFAA	Mix FM
2	Sjælland nord	Holbæk	37.711	HAV	Mix FM
2	Sjælland nord	Nykøbing S	7.758	HAV	Radio NR
2	Sjælland nord	Helsingør	29.642	HD	SBS
2	Sjælland nord	Kalundborg	13.915	KF	MIX FM
2	Sjælland nord	Samsø	2.356	ÅS	Nej (dog Sky)
3	Sjælland syd	St. Heddinge	4.044	DFFA	Nej
3	Sjælland syd	Køge	27.690	DFAA	R. Køge
3	Sjælland syd	Ringsted	17.766	DFAA	RLR
3	Sjælland syd	Haslev	7.713	DFAA	Nej
3	Sjælland syd	Sorø	6.897	DFAA~SM	Sorø NR
3	Sjælland syd	Næstved	36.135	SM	SLR
3	Sjælland syd	Slagelse	35.255	SM	SLR
3	Sjælland syd	Vordingborg	10.774	SM	R. Valde
3	Sjælland syd	Korsør	8.870	SM	Nej
3	Sjælland syd	Stege	5.875	SM	Nej
3	Sjælland syd	Præstø	5.865	SM	Nej
3	Sjælland syd	Skælskør	4.877	SM	R. Solskin
3	Sjælland syd	Fakse	4.419	SM~DFFA	Nej
4	Bornholm	Bornholm	21.871	BoTi	Nej
5	Lolland-Falster	Nykøbing F	24.640	LFF	Sydhavserne
5	Lolland-Falster	Nakskov	14.213	LFF	Nej
5	Lolland-Falster	Maribo	8.239	LFF	Nej
5	Lolland-Falster	Sakskøbing	4.832	LFF	Nej
5	Lolland-Falster	Rødby	3.315	LFF	Nej
5	Lolland-Falster	Stubbekøbing	1.919	LFF	Nej
6	Fyn	Odense	144.288	FS	Voice m.fl.
6	Fyn	Nyborg	12.589	FS	Nej
6	Fyn	Middelfart	9.188	FS	Skala POP

6	Fyn	Assens	5.277	FS	Nej
6	Fyn	Bogense	2.985	FS	Nej
6	Fyn	Faaborg	8.463	FS~FAA	S-FM
6	Fyn	Svendborg	29.487	FAA	R. Diablo
6	Fyn	Rudkøbing	7.485	FAA	R. Langeland
6	Fyn	Ærøskøbing	2.235	FAA	Nej
6	Fyn	Marstal	1.893	FAA	Nej
6	Fyn	Kerteminde	4.988	KA~FS	Nej
7	Jylland øst	Horsens	49.363	HF	R Horsens
7	Jylland øst	Vejle	55.739	VAF	VLR (SBS?)
7	Jylland øst	Fredericia	24.214	VAF	SBS
7	Jylland øst	Århus	176.674	ÅS	Voice m.fl.
7	Jylland øst	Randers	63.086	ÅS	ABC m.fl.
7	Jylland øst	Grenå	13.519	ÅS	Nej
7	Jylland øst	Skanderborg	10.386	ÅS	SBS
7	Jylland øst	Odder	8.439	ÅS	Nej
8	Jylland nord	Nykøbing M	10.692	MF	R. Limfjord
8	Jylland nord	Aalborg	121.838	NJ	ANR
8	Jylland nord	Hjørring	34.292	NJ	ANR
8	Jylland nord	Frederikshavn	18.249	NJ	ANR
8	Jylland nord	Aalestrup-Aars	15.633	NJ	ANR
8	Jylland nord	Hobro	9.747	NJ	ANR
8	Jylland nord	Brønderslev	9.436	NJ	LR i Brønderslev
8	Jylland nord	Sæby	5.587	NJ	Nej
8	Jylland nord	Skagen	5.402	NJ	Skagen NR
8	Jylland nord	Hadsund	5.211	NJ	Nej
8	Jylland nord	Nibe	5.057	NJ	R. Nibenitten
8	Jylland nord	Løgstør	4.990	NJ	Midtjords R.
8	Jylland nord	Fjerritslev	3.779	NJ	Nej
8	Jylland nord	Thisted	21.601	TD	Bergske
9	Jylland midt	Holstebro	32.001	DH	Bergske
9	Jylland midt	Struer	9.799	DH	Nej
9	Jylland midt	Herning	41.158	HF	Midtjyllands R.
9	Jylland midt	Ikast	8.992	HF	Nej
9	Jylland midt	Silkeborg	33.618	MiA	R. Silkeborg
9	Jylland midt	Kjellerup	5.056	MiA	Nej
9	Jylland midt	Skive	24.975	SkF	R. Skive
9	Jylland midt	Viborg	31.433	VSF	R. Viborg
10	Jylland vest	Esbjerg	51.142	JVK	R Victor
11	Jylland syd	Kolding	39.097	JVK	Skala m.fl.
11	Jylland syd	Sønderborg	35.808	JVK	Skala m.fl.
11	Jylland syd	Haderslev	33.226	JVK	MIX FM
11	Jylland syd	Aabenraa	24.155	JVK	R. Mojn

10	Jylland vest	Varde	21.553	JVK	R. Charlie
11	Jylland syd	Tønder	15.938	JVK	R. Sydvest
10	Jylland vest	Grindsted	12.344	JVK	Sky
11	Jylland syd	Vejen-Brørup	10.300	JVK	R. Holsted (Victor)
10	Jylland vest	Ribe	8.681	JVK	Nej
11	Jylland syd	Toftlund	4.047	JVK	R. Globus
10	Jylland vest	Skærbæk	3.472	JVK	Nej
10	Jylland vest	Ringkøbing	11.086	RAD	Bergske
10	Jylland vest	Skjern-Tarm	10.063	RAD	R. Ådalen
10	Jylland vest	Lemvig	9.558	RAD	Nej

Hvert tredje distrikt (29 af 87) har ikke sin egen kommercielle radiostation. Det er i næsten alle tilfælde små distrikter med under 10.000 husstande.

En tur gennem landet viser, hvor grænserne går mellem avisernes markeder. Det kan være vejledende, når man skal skitsere hvilke distrikter, der kan udgøre radioområder.

I **Nordsjælland** er Hillerød det store distrikt og hjemsted for Dagbladet/Frederiksborg Amts Avis (DFAA), som også dominerer Roskilde og de mindre distrikter. Kun i Helsingør findes en anden avis, Helsingør Dagblad (HD), som til gengæld er isoleret til sit område. I **Odsherred** dominerer Holbæk Amts Venstreblad (HAV), mens Kalundborg Folkeblad (KF) kun betyder noget i sit eget distrikt. Samsø, der traditionelt hører til denne bladskreds er i dag mere vendt imod Jylland, også kommunalt, og Århus Stiftstidende (ÅS) er øens avis.

Resten af Sjælland deles mellem Dagbladet/Frederiksborg Amts Avis i øst og Sjællandske Medier (SM), som tidligere hed Sjællands Tidende og Næstved Tidende, i vest og syd. I to distrikter, Sorø og Fakse er de to aviskoncerner næsten lige store.

Bornholm har sin egen avis, Bornholms Tidende (Bo Ti), og i øvrigt ingen kommerciel radiostation.

Lolland-Falster har sin egen avis, Lolland-Falsters Folketidende (LLF), der udgives i Nykøbing F, og hvis radiostation dækker samme område som avisen, nemlig hele Lolland-Falster.

Fyn er delt mellem den store Odense-avis Fyns Stiftstidende (FS) og Fyns Amts Avis fra Svendborg, som også dominerer øerne. Lille Kerteminde har sin egen avis, Kerteminde Avis (KA), som dog må dele markedet med FS. De to store fynske aviser deler Fåborg mellem sig.

Østjylland er på samme måde domineret af Århus Stiftstidende (ÅS), også i Randers, som ikke mere har egen avis. Derudover findes Vejle Amts Folkeblad (VAF), som sidder på Vejleområdet, hvor avisen driver lokal radio (nu: Voice), og Fredericia, som er hjemsted for en SBS-radio. Horsens Folkeblad (HF) har kun sit eget distrikt, også med egen radio.

Nordjylland er præget den relativt nye sammenlægning af Aalborg Stiftstidende og Vendsyssel Tidende fra Hjørring under navnet Nordjyske Tidende (NJ), som i sin koncern også har den vidtforegnede radio, ANR. Selvstændige kommercielle radioer findes dog indenfor NJ's dominansområde i dobbeltdistriktet Nibe-Løgstør med ca 10.000 husstande samt i Brønderslev og Skagen. Ligeledes i den vestlige Limfjord, hvor Morsø har egen avis (Morsø Folkeblad, MF) og

egen radio, igen med et marked på ca 10.000 husstande, samt Thisted Amts Dagblad (TD) i Thy, hvor radioen er genstartet af avisen.

Midtjylland er hjemsted for adskillige aviser. Dagbladet Holstebro (DH) dækker også Struer og er centrum for de Bergske blades nye radioer. Salling har egen avis, Skive Folkeblad (SkF) og radio, ligesom Viborg Stifts Folkeblad (VSF), i hvis område findes Radio Viborg (uden forbindelse med avisen). Midtjyllands Avis (MiA) fra Silkeborg dækker også nordpå til Kjellerup.

Vest- og Sydjylland er traditionelt to bladkredse, men slås her sammen, fordi de to store aviser Vestkysten (Esbjerg) og Jyske Tidende (Kolding) nu er fusioneret i JyskeVestkysten (JVK), som med udgangspunkt i Esbjerg dominerer næsten hele området, og også er i færd med at gøre det på radiosiden. Kun mod nord i det tyndt befolkede Vestjylland findes Ringkjøbing Amts Dagblad (RAD), som dækker Skjern-Tarm, og mod nord, Lemvig.

Mulige radioområder på 10.000 eller 50.000 husstande på grundlag af distrikterne

Der findes forskellige måder at bestemme, hvor stort et område skal være for at kunne "bære" en kommercial radio. Når radioen har et større lønnet personale, er mindst 100.000 personer (eller 50.000 husstande) et godt bud, som det fremgår af bilag ZZ, baseret på radioerne selvdefinerede markeder i Gallups lytterundersøgelser. Imidlertid findes også radioer med reklamefinansiering i betydeligt mindre områder, men da er det som regel næsten uden lønnede ansatte. Der er tale om den udpræget lokale radio, som kan være kommercial eller ikke-kommerciel (jfr. Type 3, Tabel 7.3 i Statusrapporten). Det kommercielle minimumsgrundlag for denne type radio sættes her til ca. 20.000 personer eller 10.000 husstande.

Aviser og radio distribueres forskelligt. Derfor kan et avisområde have mærkelige geografiske former, mens et radioområde ideelt bør være cirkelformet, eller dog karakteriseret af geografisk nærhed, hvis det skal dækkes af én højeffektsender.

Et skitseforslag til radioområder med hhv. 10.000 og 50.000 husstande som mål kan se ud som i Tabel 2. Princippet i inddelingen er at undlade deling af et bladdistrikt, da det netop omfatter et reelt handelsmønster. Desuden bliver nogle radioområder betydeligt større end målet kræver, fordi for små områder nødvendigvis må lægges oveni de større.

Tabel 2: Skitser af radioområder med mindst 10.000 og 50.000 husstande baseret på bladdistrikterne

	Mål: Mindst 10.000 husstande		Mål: Mindst 50.000 husstande	
Storkøbenhavn	Storkøbenhavn	684.499	Storkøbenhavn	684.499
Sjælland nord	Hillerød	68.293	Hillerød+Helsingør+Fredriksværk	110.972
Sjælland nord	Roskilde	48.378	Roskilde+Frederikssund	76.071
Sjælland nord	Holbæk+Nykøbing	45.469	Holbæk+Nykøbing+Kalundborg	59.384
Sjælland nord	Helsingør	29.642		
Sjælland nord	Frederikssund	27.693		
Sjælland nord	Kalundborg	13.915		
Sjælland nord	Frederiksværk	13.037		

Sjælland syd	Næstved	36.135	Næstved+Vordingborg +Præstø+Stege	58.649
Sjælland syd	Slagelse+Sorø	42.152	Slagelse+Sorø +Korsør+Skælskør	55.899
Sjælland syd	Køge+St.Heddinge	31.734	Køge+Haslev+St.Heddinge +Fakse+Ringsted	61.632
Sjælland syd	Ringsted	17.766		
Sjælland syd	Vordingborg+Præstø +Stege	22.514		
Sjælland syd	Korsør+Skælskør	13.747		
Sjælland syd	Haslev+Fakse	12.132		
Bornholm	Bornholm	21.871	Bornholm	21.871
Lolland-Falster	Nykøbing F+Stubbekøbing	26.559	Lolland-Falster	57.158
Lolland-Falster	Nakskov	14.213		
Lolland-Falster	Maribo+Sakskøbing+Rødby	16.386		
Fyn	Odense	144.288	Odense+Nyborg+Kerteminde +Middelfart+Assens+Bogense	179.315
Fyn	Svendborg+Rudkøbing	36.972	Svendborg+Rudkøbing +Ærøskøbing+Marstal+Fåborg	49.563
Fyn	Nyborg+Kerteminde	17.577		
Fyn	Middelfart+Assens+Bogense	17.450		
Fyn	Faaborg+Ærøskøbing+Marstal	12.591		
Jylland øst	Århus	176.674	Århus+Skanderborg +Odder+Samsø	197.855
Jylland øst	Randers	63.086	Randers+Grenå	76.605
Jylland øst	Vejle	55.739	Vejle+Fredericia	79.953
Jylland øst	Horsens	49.363	Horsens	49.363
Jylland øst	Fredericia	24.214		
Jylland øst	Grenå	13.519		
Jylland øst	Skanderborg	10.386		
Jylland øst	Odder+Samsø	10.795		
Jylland nord	Aalborg	121.838	Aalborg+Brønderslev+Nibe+Løgstør +Års-Ålestrup+Hobro+Hadsund	171.912
Jylland nord	Hjørring	34.292	Hjørring+Frederikshavn+Sæby+Skagen	63.530
Jylland nord	Thisted	21.601	Thisted+Nykøbing M +Fjerritslev+Lemvig+Struer	55.429
Jylland nord	Frederikshavn+Sæby+Skagen	29.238		
Jylland nord	Aalestrup-Aars	15.633		
Jylland nord	Nykøbing M	10.692		
Jylland nord	Hobro+Hadsund	14.958		
Jylland nord	Brønderslev	9.436		
Jylland nord	Nibe+Løgstør+Fjerritslev	13.826		

Jylland midt	Herning+ Ikast	50.150	Herning+Ikast	50.150
Jylland midt	Silkeborg+Kjellerup	38.674	Silkeborg+Viborg+Kjellerup	70.107
Jylland midt	Holstebro	32.001	Holstebro+Skive	56.976
Jylland midt	Viborg	31.433		
Jylland midt	Skive	24.975		
Jylland midt	Struer	9.799	(til Thisted mv.)	
Jylland midt				
Jylland vest	Esbjerg	51.142	Esbjerg+Ribe+Skærbæk	63.295
Jylland vest	Varde	21.553	Varde+Grindsted+ Skjern/Tarm+Ringkøbing	55.046
Jylland vest	Grindsted	12.344		
Jylland vest	Ringkøbing	11.086		
Jylland vest	Skjern-Tarm	10.063		
Jylland vest	Lemvig	9.558	(til Thisted mv.)	
Jylland vest	Ribe+Skærbæk	12.153		
Jylland syd	Kolding	39.097	Kolding+Vejen/Brørup +Haderslev	82.623
Jylland syd	Sønderborg	35.808	Sønderborg+Aabenraa +Tønder+Toftlund	79.948
Jylland syd	Haderslev	33.226		
Jylland syd	Aabenraa	24.155		
Jylland syd	Tønder+Toftlund	19.985		
Jylland syd	Vejen-Brørup	10.300		

10.000 husstande og 59 områder

Med mindst 10.000 husstande som mål når skitsen til 59 kommercielle radioområder (excl. Storkøbenhavn). Det svarer som antal nogenlunde til de nuværende forhold, idet ca. 67 lokale nævn for tiden har en eller flere kommercielle radioer i deres område, men her incl. Storkøbenhavn. Dog har alle ca. 100 nævn i dag mulighed for at udstede tilladelser til radioer, som vælger at være kommercielle, hvilket ikke ville blive tilfældet med ”kun” 59 områder.

For at opfylde målet om 10.000 husstande med de 59 områder ”inddrages” 24 af bladdistrikterne, hvoraf 18 ikke har egen kommerciel radio i dag. Men sammenlægningerne fratager dog seks radioer deres eget distrikt (Radio NR i Nykøbing S, Sorø Nærradio, Radio Langeland, Skagen Nærradio, Midtjords Radio i Løgstør og Radio Globus i Toftlund distriktet).

50.000 husstande og 24 områder

Den mere vidtgående skitse baseret på mindst 50.000 husstande fører til fastlæggelse af 24 kommercielle radioområder udenfor Storkøbenhavn, og den koster naturligvis endnu flere selvstændige radioer deres områder og sendemulighed. Det kan imidlertid være prisen for at opnå store, reelt bæredygtige markeder. 24 områder er dog fortsat en langt mere fintmasket deling af landet end f.eks. DR’s 9 regionalradioer.

Det ser således ud landet over:

Sjælland (minus Storkøbenhavn) kan opdeles i seks områder omkring Hillerød, Roskilde, Holbæk, Næstved, Slagelse og Køge med fra ca. 55.000-110.000 husstande og alle seks områder har allerede hver sin kommercielle radio, hvoraf Radio SLR sender både i Slagelse og Næstved.

Bornholm må nødvendigvis være sit eget område, selvom øen kun har knapt 22.000 husstande, og måske derfor ingen kommerciel radio.

Lolland-Falster med 57.000 husstande er allerede i dag ét radioområde.

Fyn kan deles i to områder, ligesom det er tilfældet på avismarkedet, med Odenses del som langt den største (179.000 husstande), mens Svendborg med Fåborg og øerne når lige knapt 50.000.

Østjylland deles i fire områder med Århus inkl. Skanderborg, Odder og Samsø som dominerende (næsten 200.000 husstande), Randers og Grenå er allerede i dag ét radioområde. Vejle og Fredericia må gå sammen – som SBS allerede har gjort det. Horsens distriktet næsten udgør 50.000 husstande alene.

I den del af **Nordjylland**, der i dag domineres af ANR, kan dannes to områder, et stort omkring Ålborg med Himmerland (ca. 172.000 husstande) og et noget mindre i Vendsyssel (ca. 64.000 husstande). Brønderslevsdistriktet er her lagt til Ålborg-området, men kunne lige så godt regnes til Vendsyssel-området. De to områder vil være afslutningen for de nævnte små, selvstændige radioer i det nordjyske område. Desuden kan den vestlige Limfjord fra Fjerritslev over Mors og Thisted ned til Lemvig og Struer mønstre 55.000 husstande som et tredje radioområde. Det er et tyndt befolket, geografisk meget stort område. Det er således et eksempel på, at man (geografisk) måske kan finde sendemuligheder for flere radioer, men er den kommercielle basis tilstrækkelig? I øvrigt er det meste af området allerede radiomæssigt knyttet til Midt- og Vestjylland via de bergske blade og radioer.

Midtjylland kan mønstre tre områder med mindst 50.000 husstande, nemlig Herning (med Ikast), Holstebro sammen med Skive, og endelig må Silkeborg og Viborg gå sammen for at komme over grænsen. Hver af de seks byer, bortset fra Ikast har i dag deres egen kommercielle radio, ligesom de har deres egen avis.

Vestjylland kan rumme to områder af den krævede størrelse, det ene fra Varde til Ringkøbing omfatter i dag en uafhængig kommerciel radio i Varde, en bergsk radio i Ringkøbing samt en Sky radio i Grindsted. Det andet område er Esbjerg samt Ribe, hvor vi kommer ind i Jyskevestkystens både avis- og radioområde, der også omfatter hele **Syddjylland**, som kun kan rumme to af de store radioområder. Det ene omfattende Kolding, Haderslev og Vejen-Brørup (med ca. 83.000 husstande). Muligvis ville Vejen-Brørup snarere høre til Esbjerg, men reelt betyder det ikke noget, så længe samme koncern ejer radioerne hele vejen. Et område langs grænsen fra Sønderborg over Aabenraa til Tønder vil samle ca. 80.000 husstande.

Det skal understreges, at denne skitse og gennemgangen af landet er tænkt som et eksempel. Hvis konkrete lokale forhold taler mere for at basere den lokale kommercielle radio på markeder noget mindre end 50.000, men antageligt større end de 10.000 husstande, kan puslespillet lægges om. Men når først beslutningerne er omsat i en frekvensplan, ligger brikkerne fast.